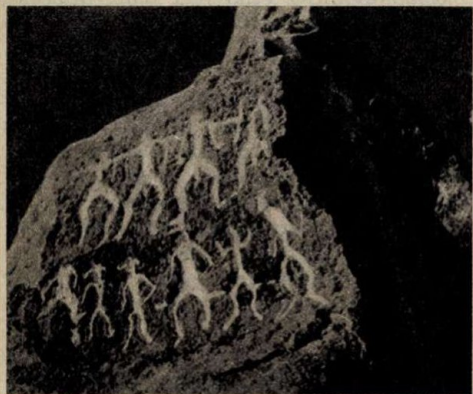

ŐSI SZIKLARAJZOK AZERBAJDZSÁNBAN

Bakutól mintegy 50 km-re terül el a turistáktól megcsodált *Kobisztán*, a „Szakadékok Völgye”. Ma kopár, de valamikor termékeny volt ez a táj, megélhetést biztosított az ősembernek. Erről tanúskodnak az ott felfedezett sziklarajzok. Először 1939-ben találtak mintegy 8–10 ezer éves rajzokat. Az utóbbi években újabb expedíciók kutattak Kobisztánban, és számos további sziklarajzot meg húsz barlangot tártak fel.

A legrégebbi rajzok csaknem *életnagyságú árnyképek* emberekről és állatokról. A férfiak hosszú törzsűek, a nők darázsderékúak és széles csípőjűek. A késői kőkorból és a bronzkorból való rajzok kisebbek és körvonalasak. Csónakok láthatók rajtuk, fénylő nappal a csónak orránál. A nők teste tetovált. A vadászok nemcsak lándzsát, hanem íjat és nyilat, szigonyt meg kardot is hordanak. Gondos

A Szakadékok Völgyében i. e. kb. 3000 évvel készített sziklarajzok

**Ezek az árnyképek
a késői kőkorszakból valók**

rajzok számolnak be az akkori vallásos ünnepségekről, a vadásztáncokról; a későbbi időkben az arató ünnepségekről (az egyik ilyen tánc hasonlít az ezen a tájon ma szokásos „alla” nevű körtánchoz). Az állatrajzok oroszlánokat, tigriseket, kutyákat, halakat, kígyókat és gyíkokat ábrázolnak. A barlangokban állatok kikötéséhez szolgáló átfúrt szikladarabokat, továbbá vízgyűjtésre, véráldozatra és ételkészítésre szánt üregeket is találtak. A vadásztáncokat ábrázoló rajzok és egy táncra alkalmas aréna közelében háromlábú fa lapot találtak, amely primitív hangszer lehetett.

Az ősi rajzokat középkori utazók is gyarapították: fegyveres lovasok és tevékaravánok ábráival. A XVI. században egy utazó arabul feljegyezte: „Eljöttem ide, imádkoztam és távoztam.” (*Soviet Weekly*)

ÚJABB KŐKORI BARLANGRAJZOK AZ URÁLBAN

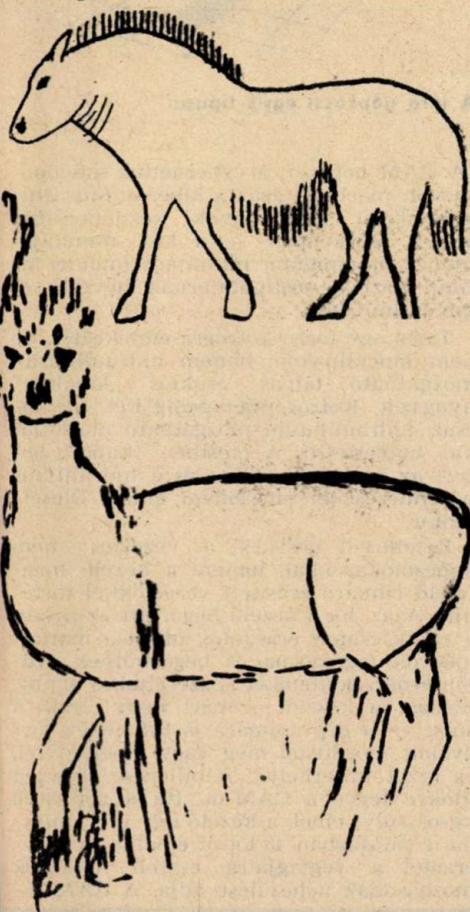
Dél-Urálban, Baskiria területén Alekszandr Rjumin professzor biológiai kutatásai közben még 1959-ben kőkori barlangrajzokat fedezett fel. A barlang, ahol az érdekes leletek rejtőznek, *Kapovo* falu közelében, a Sulganovka folyó által kivájt üregben van. A Szovjet Tudományos Akadémia Régészeti Intézete azóta két

izben küldött ki expedíciót a rajzok tanulmányozására.

A vörös-okker rajzok a barlang rejtett bejáratától mintegy 150 méterre találhatók, korukat a tudósok húsz-harmincezer évre becsülik. A dél-uráli rajzok nagyon hasonlítanak a *pireneusiakra*, s ez ismét csak azt bizonyítja, hogy a primitív művészet fejlődését azonos törvényszerűségek szabályozták, s hogy a primitív művészetnek sok független központja létezett.

Egy szintén Kapovo közelében fekvő barlangban kovakőfegyvereket, szerszámokat, állati csontokat, sőt okkerfestékraktárakat találtak. A régészek azt remélik, hogy további kutatásaik során rábukkannak majd a barlangrajzot alkotó ember maradványaira is. (*Soviet Weekly*)

Ló és szarvas rajza a Kapovo melletti barlangban

A SZATURNUSZ-GYÜRÜK VASTAGSÁGA

A Szaturnusz gyűrűi kb. 900 méter vastagok, állítja Rolan Kiladze szovjet asztrofizikus, aki az elmúlt évben — amikor a Föld háromszor keresztezte a Szaturnusz-gyűrűk síkját — negyven felvételt készített ezekről a képződményekről. A képek fotometrikus értékelése, továbbá a gyűrűk változó fényessége enged erre következtetni.

A Szaturnusz gyűrűinek vastagságára vonatkozó eddigi adatok néhány centiméter és több kilométer között ingadoztak. (*Frankfurter Allgemeine Zeitung*)

HANGHULLÁMOK A NAPBAN ÉS A CSILLAGOKBAN

Csillagászok fölfedezték, hogy a Nap fotoszféra nevű részében olyan hanghullámok keletkeznek, amelyek az infrahangok közé tartoznak (vagyis túl „mélyek”, túl kicsi a rezgésszámuk ahhoz, hogy az emberi fül meghallja őket). Ezek a hangok lökésszerűen jelentkeznek és körülbelül két percig tartanak. Létezésüket egy műszer segítségével lehet kimutatni, amely egyszerre méri a Nap mágneses terének erősségét és a Napot alkotó gázok függőleges mozgásait.

Megfigyelték, hogy a jelenség a fotoszféra egy-egy pontjából kiindulva egyenesen terjed szét, ami ugyancsak arra enged következtetni, hogy hanggal van dolgunk.

Ez a felfedezés fényt deríthet arra, hogy sok csillagnak a színképében egyes vonalak miért *szélesednek* ki. Amennyiben feltételezzük, hogy hanghullámok nemcsak a Napban, hanem a többi csillagban is előfordulnak, ez megmagyarázhatja a színképvonalak kiszélesedését. — (*Science News*)

LÉPKEDŐ JARMŰ

A veszélyes radioaktív anyagok kezelésére kialakított távvezérelt szerkezetek, a manipulátorok többé-kevésbé az emberi kar alakját és működését utánozzák. Ezek a „karok” legegyszerűbb és legáltalánosabb formájukban egyszerűen lemásolják az emberi kéz mozgulatait, de az elektro-